

ВИДОВДАНСКИ ЦВЕТ
Зборник родољубиве поезије

2016.

Видовдански
цвет

**ЗБОРНИК
РОДОЉУБИВЕ ПОЕЗИЈЕ**

Приредила
Зорка Стојановић

Заова, 2016.

ПОСВЕЋЕЊА СЛОБОДАРНОМ ИЗВОРИШТУ

Родољубива поезија је саобразна свим оним елементима на којима се темељи једна нација. У њој је најизразитије осећање према највољенијим: првенствено према најближој својти, родном дому, отаџбинском суштству, племенском и препознатљивом у огледалу националне слободе, браћене по цену самог живота и безмерног жртвовања. Отуда се може рећи, да слобода представља заједнички именитељ свеколиког песништва и непрестано призива предачке особености, посебно присутне у формирању идентитета једног народа у тренуцима борбе за опстанак, када се исијава свест без остатка о заједништву и припадности једном тлу и језику - заправо, отаџбинском вековитом изворишту. Песништво је сублимат те свести и указује да се значења етике једначе са садржајима хуманизма и свим оним идеалима неопходним човеку да сачува своје име неокаљано злочинством. Надасве, слобода има лица оних који су за њу живот дали...!

Свакако, казивање о родољубљу и поезији испуњеној одјецима самосвојене будилице националне свести у Србији, нарочито у првој половини двадесетог века, односи се на значајне историјске догађаје у Првом и Другом светском рату - углавном, на борбе за очување слободе и самог живота пред налетима многих освајача и опустошитеља. Утолико се родољубно песмотворење везује за суштинство непокорја и витешког подвизништва, а песнички језик у контексту откривања самоспознаје и није могао ништа друго бити осим неисцрпни источник слободе - без које много тога никада не би имало

стварно оплођење идејама идеалног хуманизма. Поготову, ако су песници били истовремено учесници борбе и непосредни сведоци народног страдаштва и бесценог жртвовања. Песнички језик је кондезовао патњу и надања, стварност и снове - једноставно, у свом делатном именовану тајнописних садржаја, запретених у народној свести о вредностима стицим вековима у одбрани националног идентитета, може се рећи да је проналазио теме и мотиве у херојским подвизима. Али и у свему посвети трајању и постојању животних чињеница које се прожимају и оваплоћују упркос смртних изазова и бројних унесређења. То су стихови ткани на интимној потки, колико трагични толико обасјани мишљу о саморађајућем семену без обзира на оскудицу и ратне непогоде. Уосталом та лирика је у служби миротворних идеја, самим тим што сведочи о погубности ратовања. Родољубиви песмотори, сваком својом песмом и стихом, подстичу притоке мира да у људским очима пронађу благодата ушћа и без обзира на освојене поетичке моделе, естетичке укусе и промене условљене новим временом, не занемарују поетску снагу, надасве својствену епском згласју и певању ослобођеном повишене интонације, трагају за свежим изразом у складу са савременом рецепцијом песничких остварења. Истина, данашњу родољубиву поезију донекле оптерећује потрошена метафорика и нека врста недовољне доживљености, али тамо где је песнички језик надваладао патетичну изражајност и отварао коштице нетакнуте митским озвучењем и романтизованим осећањем, стихови су постојали власници делатних схватања и захвалне промене у простору другачијег опоетизивања...

Радомир Андрић

ДОБИТНИЦИ
ВИДОВДАНСКОГ
ЦВЕТА И ПОХВАЛА

Ана Дуган, Мило Црнетић

ЗМАЈЕВИ ОД НОЋАЈА

Снаге нам дај Боже,
храбрости си подарио с генима,
снаге, да ову Голготу савладамо
младачке снове дубином клисура
не расипамо!

Уз пројашу и шумско биље је храна
док опанци гудурама Проклетиња
стопе утискају,
нек' нам је нада несавладана!

Уз врлети и жубор изворишта ходамо,
из Дечана звоњава и храбре храбри
од плама свећа небеса рујем таласају.
Помогни, Господе Боже,
да се удахом светла надснагом
напојимо, немоћ ублажимо.
Разнеси, ил' умањи зјапове стратишта!

Душмани су кроз историју
увек на нас зверски кидисали,
златне нам долине, бистре реке отимали,
Србија је Твоја,
ал' помогни нама робовима Божијим
да се за часни крст и отаџбину
изборимо,
науме опаких завојевача искоренимо.

Видиш ли, Боже, колико је ова земља
Стојана Чупића, Милунки Савић и
многих других јунака изнедрила,
залуд су Агарени кроз брда и долине
кости младости затравњивали,
просторе безбожништвом тровали,
плам живота гасили
ал' никада не угасили.

Јован Д. Петровић, Петровац

СОНЕТ ЗА СПАС СРБИЈЕ

Господе, Боже, ижи јеси на небесјах,
На небесјах, од људи, распет си високо...
Ти ћутан, прорече рабу простом само прах,
Сузом, што ти скваси свевидно божје око.

Оче брижни, на Страд-брду поуко стасла,
Доближен болу, облак си зелен пронико!
С мишљу Твојом бори се раба мисо згасла-
Час један да засветли твојим лепим ликом...

О, хоћу ли, пренут, на овој хладној стени,
стати пред Олтар штур, пред Твој гроб отворени,
Пред плочу умну с које прво ниче Слово

Хоћу ли заплакати под небеским кровом,
И сузом плотном на светлосноме крсту-
веровати чавлу – твој испруженом прсту!

Милосав Милековић, Мара Црнетић

ЈАСЕНОВАЧКА ТУГОВАНКА

„Ваша ми пјесма
враћа свјетло ока“

Иван Горан Ковачевић
ЈАМА

У затрованој тишини века
Заумне речи окрилаћених жртава
Саме црне птице мртвих
Из земље подземним говором
Чује се

Стегнуте челичним омчама
Задављене у прекланим гркљанима
Потопљене у савским вировима
Крвавим матицама
Покопане на дну ледених јама
У којима векују
Братски загрљени и здробљени
Распојасани Срби штедљиви Јевреји
И Цигани распевани и животу одани

Плове на таласима Саве
Гнезде се по врбацама
И топољарима на обалама
Не сустају
Само их ветар развејава

Плодно семење
Биљни полен
Славонијом и Сремом
Па се забокоре над Дунавом
Под белим градом и Калемегданом
Ту дањивају ноћивају
Надмећу се са таласима вечности
Одолевају кошави и северцу
Крилате речи од сребра
Не рђају
У крви
Окупане и окаљене
Ено их оживљавају упркос
Души на врху ножа
Пољупци по просутим
Белим костима
Речи од топлог људског меса
Крицима наде и очаја
Упркос унакаженом отровном даху
Што бљује чеда
Отета из утробе
Трудних девојака.

О како су само топле
И нежне и благе
Како жуде да се врате
Пресеченом гласу и грлу
Рањеним уснама
Расутој девојачкој коси
Међу дојке љубави

О да ли ће звер икада
Имати људско лице
Да ли ће моћи да види
Чује и омирише
Своје смрадне трагове
Сам лед у себи да осети
Док још траје замах ножа
Целивање каме
Удар оловног маља мржње
На дечје чело
Подметнуте плећке
Жртве тек загледане
У живот реку сунца
Које засужњено
Никако да гране

Могила Јасеновачка
Цвета увелим цветовима
Оживелим хумкама
А колоне уморених долазе надиру
Не да казне

Освету презиру
Патњу заувек негују
И мире крв која кључа
Очи које би да прогледају
Поновној смрти
Се не предају
Усну живота
Жедно целивају.

Бивана Мешти Јанковић, Песма

ПЕСМА КРАЈПУТАША

Ово је мој грумен земље,
не онај кога је кртица гладна,
већ онај који се не носи,
већ у аманет оставља,
крвљу натопљен,
плавом крви тежака,
љубављу чуван,
чашћу одбрањен,
ово је мој грумен земље...
над њим је сунце топло,
над њим се ломе благост и снага...
и свако је срце трпељиво и опроста пуно...
и свако је срце
срце и ратника и тежака...

Ово је мој грумен земље!
Над њим млади орлови лете
испод дуге под каменом круном
док спим будан...
грумен мален као драгуљ
велики као љубав...

Ово је мој грумен земље.
У руци мајке Србије
и ја га чувам...
ја вечити крајпуташ

на коме се погледи заустављају.
а размишљања не робе...
Знају ме као спомен прошлости
као наук будућности...
мене крајпуташа...

Ово је мој грумен земље
не онај кога је кртица гладна,
већ онај у коме молитва
благословом звони.

Верослава Марешевити, Костараци

МАТИ

Мати наша,
уморна, усамљена,
изуједана, болна,
неумивена, несахрањен...
сурова, хировита
чекаш децу своју развејану
да се врате под скут твој.

Мила моја, мати наша,
рођена на раскршћу,
надом дојена, заветима љуљана,
фијуком сечива хладног чешљана,
сузама умивена, вером повијена,
сазрела си брзо у невесту благодатну.
Око тебе су се тирани отимали,
кидали и враћали делове твоје,
а ти онако рашчупана и раздрљена,
рађала си децу,
пркосну и храбру.
Крв си им локала,
костима се хранила
и опет нову децу рађала,
да рију ти по утроби,
гребу по земној кожи,
чупају зелене косе твоје,
кидају водне бројанице,
да те воле, бране, славе,
и пљују по имену твојем.

Војкан Уљовић, Петка

НА МЛАДОМ НАГОРИЧАНУ

...те 1912. године

Прошли смо поред артиљерије
и једно другом махали...
када смо били
код Младог Нагоричанина
и реке Пчиње
загрмеле су све батерије
а ми Печани пожелели смо
опсадни топ Св. Илије...
када Турци ударише јако
као да од Цариграда
долетеше хиљаду птица гракалица...
у мојој глави велики долап
на крају села
а увече на ћилиму
раскопчан јелек моје жене
јелек мог весеља!
Једно за другим гинули
а желели су живети..
да испеку циглу
дванаестицу
и оберу њиве радопоље
и испеку жилавку
ракију мученицу.
Смрт су гледали
право у очи

носили су барјак српски
све до Куманова
а од ходочашћа до
расковника
у ватри су горели опанци.
Чекао се крај дана...сумрак
почеле су пушке
у колу смрти
ругалице
да иду на предају
корак по корак
оборене црне пушке
лажљивице.
Ко сабљом оштром, прљавом
Турци су плотуном опалили
и капетана Милисава
заробили.
Смрт су презирали...
Јовић, Станојевић, Динић,
Журжевић, Матић, Живковић,
Јанковић. Гавриловић,
Степановић,
Јосимовић, Адамовић,
Радојковић, Николић, Стевић,
Костић
и каплар Ранко
што је слово записао
у боју бојевао и преживео.
Остали су десет пута
тупи на глад и силу,
десет пута слабији

ал' пред Богом јачи,
загрљени мртви јунаци
и поред њих
коњи побијени.
Заробљени турски топови
на Куманову треште,
болничка чета купи мртве
да их покупе...
светле гробови хероја
и крстови мали што их
нагоричински сељаци
поставили..
иде босоноги дечак
и носи барјак српски
одјекују звона слободе.

Драган Т. Јовић, Црвенац

ДА

Да
ја стално идем
стално тражим корене
који ће да ме вежу
као кад пчела
тражи кошницу своју
као кад црв
крене на свој пут кроз дрво
слепо окренут
али зна да иде према корену
као ласта која
одлази и враћа се свом гнезду
јер је ту најтоплије.

Да
ја стално идем
као траг који је забележен
и корачам
до завета потомака
до разора моје авлије
и до наде моје
да ћу живети
пореклом да одбраћим
ја стално идем
јер не смем да застанем
ради оних
који ће долазити
и ради нас

који ћемо отићи и рећи
ево вам истина
ево вам и заклетва
па одаберите
само пазите на цену своју
јер се после срама
и злато одриче вредности

Славница Пејовић, Косталац

БУК

Крајишнику

Не чује се
Јека громова
Нит
Муња види

У даљу
Где папрат
Циклама
Мирисе крије

Само
Хук
Жељом
Сањан

Никад
Му
Повратку

И само
Сјај бива
Оку
Жељном

Река та
Што немиру
Увек
Смирај да

Бук
Њен
Тај
Напуштен

Никад
утихнут
Онима

Олује бес
Што расели
Ил протера

А бук
Жељни
Снују

Још!

Сребранка Тамић, Божеван

КАО ЈАГЊЕ ЂУРЂЕВДАНСКО

Као јагње Ђурђевданско
у незнању врат испружи
и дочекај удар мукли,
невином се крвљу проспи,
у годове пања продри.
Нек се госте сви крвници
и крвнике нове роде,
исплешће се твоје месо
са наказним основама
па кроз очи неверника
прелиће се некад милост
ка јагњади Ђурђевданској.
А у процеп старог пања
долетеће ново семе,
пригрлиће страдалника,
на мукама ускрснути.
Горостас ће небу поћи,
дивном небу под облаке,
уздићи ће крвцу твоју,
самом Богу до престола.

МИРИС РОДОЉУБЉА У
ПОЕТСКОМ ВРТУ

Александра Петровић, Кулево

**КАКВА БИ
ШУМА БИЛА**

Време неприметно
лечи баршунастим слојевима
фине прашине
стрпљиво засипа
зјапеће празнине

на крају прекрије
заборавом
место где је расло
истргнуто стабло

уместо дивовске шуме
остане огољена Земља
беспомоћна
као да никада
није плодоносила
ране
заостале за
отргнутим корењем

Ана Дуган, Мало Црнице

ОБАЛОМ БИСТРИЦЕ

Да се не би паклене муке земљом шириле
подари нам Боже бистрину,
нека свим људима светлости душама сину

Са свих светих места свесрдно те молим
покажи човеку прави пут
облагороди нас, прими у благодатни skut

Да сви сурови и крвожедни тирани сахну
у сопственој опакој мрежи,
уместо зла, телима семе вере им уврежи

Указаће им пут до прага сакралних здања
где своје речи извиру, буде,
речи Бога, не људи једни другима да суде

Рука Господња отворила је издан Бистрице
да све жедне напоји
нек бистрином жубора добро од зла раздвоји.

УЗАЛУДНЕ ПРЕТЊЕ

Србија је земља невина, од лепоте сија
она је птица којој желе крила да сломе,
препуна је врлина и инатних извора ума
жаоке јој шаљу само убице без разума.

Лепоте њене у рушевине би да претворе
потомству белом кугом корене да затру,
четири оцила боду им очи и њих бришу
у њима правда и храбност предака дишу.

Залуд нас ко коров отровним речима трују,
вековима и људство и биље сурово требе,
залуд нас недужне ломе, на крст разапињу
заштитни штит анђели нам увек развију.

Овде је станиште неуништивих, чистих душа
које цвет шљивика и људе од зла крију,
у бразде укореењеним последњим дахом
умрли људи златне се звезданим прахом.

Умрлих нема, јер они у сваком од нас живе
знаци – опомена из сваке стопе им извиру,
са стреха заштитно бокоре чувари куће
најављујући Србији неуништиво свануће.

Антонета Живковић, Тополица

ЧАС ИСТОРИЈЕ СА ЗЕЈТИНЛИКА

Величанствене беле крстаче
у непрегледном низу
моле небеса да се голгота Срба заустави,
моле немо кроз вековну тишину...
Страшан је час историје наше
коју из уџбеника учих.
Величину давања живота и историје
схватих тек на прагу Зејтинлика.
Још увек кроз простор и време
болни јауци и смех одузимања живота
звоне кроз време, које не смемо да заборавимо
ни онда када у тишини своју душу испуштамо.
Тамо негде далеко почивају наши јунаци
мајке им гроб оплакале нису,
уз свећу воштаницу душа им изашла није,
драга им крст миловаше кроз време,
деца из приче знају да су постојали очеви,
рођаци их некад у парастосу помињу.
Беле мермерне плоче у маузолеју невино сведоче
о болној историји Српског народа.

ДЕО ЗЕМЉЕ НАШЕ

Свети део земље наше кроз векове отимају,
део, по део, узимаше груду домовине.
Јунаке би наше да присвоје
Српску крв би својом звали
Југовиће покрстили
иако су за Косово живот дали.
Светињама боду очи,
ватром горе манастири стари,
отеше нам и божуре
као да су их они својом крвљу заливали.
Без стида, без срама,
вековна се наставља отимачка драма
крвљу заливена,
песмом опевана,
Богом замољена,
животом брањена.
Косово немо стоји и чека ...чека...
док звона на Грачаници
вернике на молитву зову.

Бивана Мешти Јанковић, Петка

П.Д.

Не можеш ти,
навикнут на свилу
у мој шињел ући.
Не можеш ти
навикнут на папуче
у моје чизме.
И мени су понекад претешке,
не дају корацима мојим
да срљају у суноврате...
Али, ево ти мој оклоп,
мени никада и требао није,
ја сам увек само срцем голим ратовала.
Само ти оклоп могу дати
да се иза њега кријеш...
А када све прође
ја ћу остати крајпуташ
коме ћеш ти
на плочи урезати слова.

ЋУТЉИВА ПЕСМА

Одлазили сте...
дугим цестама,
тражећи бељи хлеб,
бистрије воде
и толије сунце...
Испраћала смо вас ћутећи...
Навикла сам ја на проју
и кржаве реке...
Земља свуда исто мирише
и сунце свуда исто греје...
Далеко
нисте осећали мирис барута
и крви...
и нисте знали да киша све спере...
Потекле су реке бистре
и ви сте се вратили.
Дочекала сам бас ћутећи...
Сада ви о мојим ранама
пишете поеме
а ја и даље ћутим.

Бобан Бокн Пауновић, Пожаревац

**...НЕК ТАМО ДАЛЕКО
РУЗМАРИН МИРИШЕ...**

Ноћас ти далеко ја одлазим мати,
где судбински пути, милостиво воде;
једини ћу живот ако треба дати,
знам да то је права, цена до слободе.

Не бојим се каквих авети и мрака,
у мени се ноћас буди нова снага;
предводи ме барјак, од славних предака,
одлазим, и тебе сад остављам драга.

Одлазим да спасем, светло нових дана,
понећу ко орден грану рузмарина;
ићи ћу и даље од Кајмакчалана,
да Србијом сутра, ходи син до сина.

Идем мила сејо...зар ме ниси чула?
куцнули су овог, ропства задњи сати;
ти прошетај баштом, уснулих зумбула,
ако ти се братац, случајно не врати.

Рођеноме оцу пренесите ово,
да његово чедо по слободу оде;
и прослави Свето слово Србиново,
кажите му тако, кажите му роде!...

Ако се можда, ја не вратим више,
засадите један, стручак рузмарина;
па нек се зелени и нека мирише,
као спомен палог, отаџбинског сина.

СТАНИ СРПЧЕ

(Солунска)

Неисчезла чељад непрегледна,
натопљене стене им од крви;
не постоји нула још ни једна,
први славан, а последњи први.

Где се патња окупила гола,
и где реч је јаснија но бура;
надвила се душа пуна бола,
а силнија, од белог костура...

Сред мртвишта, белег до белега,
где се болом, светилиште доји;
ближа небу, а даља од свега,
Српска душа, овде још постоји.

Ко из ране, ране отворене,
нечије је море плаво скрило;
и галију, што хтеде да крене,
ва век море, плаво потопило...

Још се чују гласови са лађе,
док таласи лупају о хриди;
још би хтео прам косе да нађе,
а у Сунцу, цвет лимуна види.

Ни у смрти, клецај га не сруши,
види дувар избе своје родне;
цветолика жеља му у души,
гледа раскош, своје земље плодне.

Стани Српче!... још увек постојиш,
Знам да ти је, душа патње пуна...
на мегдану вечном тамо стојиш,
као симбол древнога Солуна.

МЕДАЉОН ЧАСТИ

Исцрпљена болом пење се на бину,
кораком лаким као у строју;
примиће мајка признање сину,
за отаџбину палом хероју.

У срцу стара вешто тугу скрива,
док јој медаљон на груди каче;
сузама лик на њему умива,
помало од среће, стара мајка плаче.

Некако чудно, као да греша,
на груди злато привија мајка;
а лик хероја, к'о да се смеши,
и каже старој: „Живот је бајка!“...

Ал' није она са срећним крајем,
какву би желели сви да буде;
пао сам мајко, вечно да трајем,
слободне зоре, поново руде.

Срећа је испунила душу њену,
што глас свог сина, поново чује;
хтеде јој рука у једном трену,
да лик хероја, помилује.

Прошапта стара тада у бради,
„О, мили сине, о, чедо моје...
доста су мајци сви ови јади,
признање ово, само је твоје!“...

Животом својим, чедо га плати,
а ја губитком, јединог сина;
крај иконе ће сине стајати,
доста је мајци, само црнина.

Верослава Марешковић, Костараци

ДА ТЕ ПИТАМ

Помислиш ли на трен
да тамо где газиш,
ступале су војске многе,
да тамо где нехајно смеће бацаш,
водио се љути бој?
Питаш ли се икад да ли је
плодна земља гнојена
прахом очева твојих?
Зашто је трава на
стратиштима бујна,
и зашто брезе још нежније
на гробљима трепере?

Примећујеш ли како су овде
јабуке чворновате, девојке лепе,
деца паметна, сузе честе?
Сузе за муку туђу и своју,
за срећу и за гласан смех.
Видиш ли у оку
брата свог, себе сама?
Чујеш ли ноћу
шум ратничке крви
отаца и дедова и прадедова
и осталих ти твојих?
Осећаш ли дужност и понос
док праšину скидаш са колајни?

Можеш ли замислити да црвена мрља
вишњевог сока што се шири
на кошуљи ти белој, крв је твоја,
просута за идеале, за слободу
за домовину, за боље сутра?
Прст на чело!
Не убијај заборавом претке,
Да се потомци не сете оружја твог.

КАЖУ МИ, КАЖЕМ ИМ

Кажу ми да сам син блудни,
збуњен и смушен у веку новом,
да лугам кроз шуме заблуда,
да Богу крадем дане, и не знам за ред.
Да верујем туђем богу и стидим се рода свога,
Кажу ми да завет предака чувати не умем,
да оставштину разбацујем.

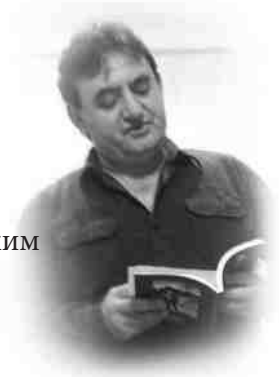
Кажем им да у веку новом,
бреме ме ново чека,
достојно херојске славе.
Кажем им да храбрости имам,
да се домовина још брани
књигом, лоптом, знањем, лепотом,
лепом речју, добрим делом, истином,
образом, растом, маштом, знојем,
смехом, дететом и браздом.
Кажем им да не брину и кључеве
ми оставе на кућном прагу.
Место за камен мој, за снагу моју,
Отаџбина стрпљиво чека.

Војкан Уљковић, Песма

ПОМЕНИК

Свим изгинулим српским
лекарима (1912 – 1918)

Хајдемо напред. У том
предњем рову,
капетан чека да се превије
поцрнео од гранате.
Пешадија и један тобџија
јуришају у долу...
један доктор иде са дивизијом
победоносно Ибром
на Косово поље.
Вашим рукама хвала!
Многи су остали живи
после боја
превијања и рана.
Напуштали нисте
ни рањене заробљенике,
нисте устукнули од пегавца
туберкулозе, од најтежих зала!
Зову вас опет освајачи Једрена
вечно живе очи
Брегалнице и Куманова
певају песме о јунацима...
Ђенерал постројио ратнике
чује се труба
лекаре српске

све поздравља!!!
Вечита браћа са анђелима
што сте били на обалама страдања
излечили сте много болесника
а на себе никад нисте мислили
даровали сте себе
за спас отаџбине.
Пешадија и један тобџија
јуришају у долу..
Залази сунце после битке..
Рањени војник дошао
до плота старе
докторове куће
мајка оседела стоји и чека
„Миленко је погинуо
...да вам јавим!“
а са Цера Текериша
голубови у село долетели!!

СРПСКА БАЛАДА

Испод старе вишње у корову
споменик..
окрунио се на све стране,
на слици српски војник
с шапком на глави,
на грудима две, три медаље
и „Албанска споменица“
што слободу прослави.
Поред деде Солунца
пролазе људи свуда наоколо
и пале, пале се свеће
за покој душе полако
а деда Милутину
нема ко свећу да запали...
Док му је син био жив
уз две, три љуте
косио је траву ко на ливади
и наменио му све ракије
и све погаче са овог света,
ко ће од кога и ко ће коме
као отац сину
или као отац од детета.
А унук дични трчао је
у цркву
и певао са појцима лагано,
мислили људи
још један анђео
у човеку.

Постао је газда
и радио вазда
мали му постали
и цркве и манастири
у политичаре кренуо је лако
црква и политика
е мој Боже зар то није наопако?
Људе је делио на оне
који имају и који немају,
мењао кошуље према потреби
додворавао се онима
којима треба
а кућа ко дворац
порасла до неба.
Са прага је кренуо барјацима
па се задржао мало у лето,
из лета је кренуо у јесен
и све тако правим
путевима занесен.
И никога не би болело
и никога се то не би дотицало
да није преко лешева
газио лако
само да дође до
златника било како.
У цркву више не иде
постао је свет
од њега остале само очи.
Оставили га и ћерка и син
још га жена погрбљена
служи некако...

а он никако да клекне
да му Бог опрости...
И горе свеће на све стране
испод старе вишње у корову
још чека Солунац
Милутин од Мораве
Бог да му прости очи плаве.

Данијела Божићковић Радуловић, Петровац

ТАКАВ МИ ЈЕ ГЕН

Ма, нисам гадљива
Пелцовали ме од тога, нана и деда,
кором хлеба и
Даницом са чела.

Играли се са мном,
Као деца.

Своје детињство провели у рату,
Па им ово, са мном баш добро дошло.
Ка, две.
Пуни по четрдесет две.
Таман по мери.
Баш како треба.

Када би видела мрљу на округлом лицу.
Нана би лизнула образ и прстом обрисала флеку.
Нежно, као шапицом;

Као мачка маче.
Јер, нас две то и јесмо биле.

А деда, ратник, храбри,
Који се из борбе без десне руке вратио,
Али, вратио;
Глодао ја батачиће и хрскавицу ми стављао право у
Уста....

Нежним прстима оне руке са којом је дошао кући.
Зато нисам гадљива.
На прстиће, балице, спонтане људе и добре
Намере.
Гадљива сам на зло и вука у човеку.
Од тога и таквих нисам пелцована.
А и да јесам, не би ми се примило.

Такав ми је ген.
Такав ми је ген.

ПРОБУДИ СЕ ЗЕМЉО МОЈА

Гледам
Велике и сјајне светске храмове
Саграђене
Од скупоцених материјала
Донетих из неких далеких, богатих земаља...
Од камена и мермера; злата и драгог камена...
И ако се у њима упале сви свећњаци,
Неонке и лустери од кристала,
не могу да засветле и зауставе дах,
Да засене један Храм
Без свих тих племенитих метала,
Храм од живих људи
У Великој Србији,
на малом Балкану,
У Европи, за коју смо се борили и животе дали.
Јер,
Када би све те лобање и кости узидали у једну кулу
Сваки би Србин имао право
Да подигне поглед,
Да испружи руку,
И прстом покаже...
Главу оца
и брата
и комшије
па кума и пријатеља,
И земљака... Ма, сваки Србин и сад има право
И не знам само што су погнуте нам главе...
Јер,
Трпели смо

И борили се;
Падали смо
И подизали се.
Понекад
Стрпљиви робови,
Понекад ратници храбри...
Клали смо се и рвали
И било нас је 10 пута више!
Изгинуше СРБИ бранећи Европу
А сад Европа не да да се у њу уђе.

Ма, како вас само срамота није!?
Од поноса и бола, и Ниша и Ћеле куле!?
Од очију наших дедова које осташе да светле и
пркосно гледају
ка Сунцу и Небу
А презриво у ваша ружна и безлична лица..
Будим се, и будим Те...
И све вас са српским геном у крви,
Србијо, пробуди се, време је.

Драган Журић, Петка

СРПСКИ УСУД

У огњишту нашем ватре гасне,
а на зиду, славне гусле труну,
у бесане ове ноћи касне
злу коб, српску, оне куну.

Ој судбино, наша пуста да си,
српство нам се лагано већ гаси,
све мање се чује пјесма наша,
што вјековма на дику трајаше.

А на столу крај старог ормара,
једна танка фрула у фиоци дрема.
Много лета је без господара,
у њу више ко да свира нема.

У заборав све сада одлази,
рода мога задњи траг се губи
причаће се некад можда само
живели су и нестали Срби.

О зар Срба неће бити више,
дал огњишта прогутаће трава,
историја зар ће да се брише?
Сузе рони наш светитељ Сава.

Помози нам наш превишњи Боже,
Србинова тоне спасна лађа,
браћа се и даље грозно гложе,
српска мајка недовољно рађа.

Све мање је драге браће моје,
ко звездани прах они се губе
и ускоро неће да постоје,
не уништи Боже твоје Србе.

Нека српски народ до вјек траје,
Тебе Боже делима да слави,
нек се Боже, сложе и умноже
у радости, вери и љубави.

На свијету сваки народ треба,
без значаја нико никад није.
Свој благослов пошаљи са неба,
на твој народ, страдалне Србије.

ВИТЕЗОВИ СА ВАРДАРА

У години велике невоље,
четрнаесте двадесетог вјека,
на Србију сручила се сила
да јој сломи слободарска крила.

У Костолцу, историјском месту,
где је црква светитеља Ђорђа,
у мирису тамјана и грожђа,
долетела чета витезова,
храбра чета дошла из далека,
на бранику слободе и правде,
насилнике спремно да дочека.

Са Вардара и Мораве јужне
хиљаду и двеста младих срца,
за спас српске родне груди, драге
немерљивом снагом, громко куца.

Изморена, славна српска војска
на све стране јуначки се бори.
Од Дрине до утврђеног Рама
и земља и небо, огњем гори.

Притекли су у помоћ Вардарци
браћи својој као стари знанци,
јер су Турке за недавних дана
протерали заједно с Балкана
И донели правду и слободу,
кроз векове робљених народу.

На потезу Костолца и Петке
не жалише бајонет и метке.
Не жалише своју младу снагу
и задаше смртни пораз врагу.

Кад нападе Швабо Смедерево
кретоше се витези без мане,
преко поља, ливаде и реке
од крвника Србију да бране.
Од Петке до Смедерева града
све трчећи лети војска млада,
преморену браћу да одмене,
у Србију, братску земљу драгу.
У свем сјају показаше снагу.
До вечери крвнике разнели
вitezови честити и смели.
Наставили борбу све до краја,
да победе пуне светог сјаја.
Преживели у маломе броју,
да би спасили отаџбину своју.
Лака земља и душе у рају,
у вечности нека нама цветају,
а векове вама да је слава,
дела ваша су без заборавља.

Живојка Милити, Црљенац

ВЕТРОВИМА БИЧЕВАНИ

Има једна земља на Балкану
о њу се моћници отимају.
Ветрови је олујни бичују,
отровни мачеви укрштају.

Ђавоље кочије бацају мађије.
Зле виле на зло наводиле.
Да залута у распуте,
да јој сузе росе скуте.
А она вековима невољама одолева.

Има једна земља на Балкану,
где ласте сунчеве зраке пласте.
Младе зорњаче у оку коначе,
и никад не касни пролеће.

Испод сача мирише врућа погача.
Помељари мељу године и време.
Плодно семе кити оранице,
злате сунцокрети и пшенице.

Има једна земља на Балкану,
где на тамњанику младост мирише,
ђурђевданска киша благодар излива,
ракијом шљивовицом наздравља.

Вечно слави крсна слава,
Светосавље , Свети Сава.
Љубављу звери опитоми.
Умљем је Господ благослови,
да прашта и безмерно воли.

ОПРОШТАЈ ДА – ЗАБОРАВ НИКАДА

Китим струком рузмарина,
гробове туђина.
И они су гробови
нечијих синова, браће, очева
чија је песма давно утихнула.

И они су своја огњишта
далеко заувек оставили.
Можда и нису били криви,
јер само број су били.

Можда су њихове молитве другачије...
размишљам само, без намере
да некоме наудим,
јер је сам обичан човек и није моје
да судим.

Зато, у име људскости,
зато, у име савести,
тамњаном кадим црним,
преливам вином руменим,
палим свеће и полажем цвеће.

Пред безименим стојим гробом,
јер сви смо ми исти пред Господом.

ПИСМО ЈЕДНОГ АРТИЉЕРЦА СА ФРОНТА

Једина моја Бисенија,
одувек сам волео октобарске ноћи,
мирисаве на дозрело гројзе,
и твоје густе плетенице,
сочне усне и вреле пољупце.
На месечини навиру жеље.
Другари из моје батерије
уморни, већ уснули.

Месец је тако леп, и жут, сија
као онај дукат, моја Бисенија,
што сам ти га даривао,
онда, када сам те од оца испросио.
Неуморно ме прати путањама,
док патим и тужим за свима вама.

Надам се да си добро, моја Бисенија.
Мене ова ратна страхота мучи и испија.
Да ли је наш Радојица почео да хода?
Пита ли за мене ћера Николија,
или ме је моја љубимица, заборавила?
Причај јој моја Бисенија
свако вече пред спавање, да дете не пати,
да ће тата да јој се врати...

Ви сте моје радовање, моја нада,
збогом Бисенија, чувај се и ти.
Морам да прекинем сада,

непријатељ је све ближе, и ближе...
И наредба од командира стиже.
Батерија пали! Ниже, још ниже... не пребацуј!
И одмах затим покрет, јер магла се диже.
Крете и моја батерија, крећем са њом и ја.
Љубим вас, мили моји! Збогом Бисенија!

Зоран Стојичевић - Рикардо, Косталац

НАШИ ЖИВОТИ

Једна линија спаја сва наша сећања
на дане мукотрпног живљења
и ствара фигуре неправилних
геометријских облика,
јер наши животи немају шаблона.

Наша живљења су слике без оштрине.
Наша живљења су тешка, болна и опора.
Крв, коју сте ви зли пили из наших вена,
повратили сте на плочнике и пролазнике.

Желели сте робове што ће шибани
вашим грубостима
морати да вас поштују.
Желели сте животиње, које неће
другог господара осим вас.
Желели сте патнике, чија ће се тела после смрти,
распасти у атоме пепела и дима.

Бежали смо ми увређени, од прошлости,
мислећи да је садашњост много боља.
Из садашњости бежимо, јер се надамо
да ће нам будућност синнути у благостању.

Докле ћемо овако гладни и жедни
бежати и надати се: да је свако ново боље?

СРБИЈА ЗАУВЕК

Србија је властита именица
женског рода.
Увек се пише великим словом.
Србија је мајка, сестра, супруга.
Она је рађала и сахрањивала.
Она је туговала, плакала
и никога није молила.
Свакоме је праштала
и вечито давала.
Највише је волела.
Србија је храбра ратница,
која се вековима борила.
Непрестано је тражила правду,
истину и Бога.
Србија је војевала за бољи живот
и напредак свог напаћеног народа.

ТРАГОМ ИЗГУБЉЕНИХ ИЛУЗИЈА

Када је неизвесност владала Балканом,
мој деда је са пушком прелазео Проклетије.
Мој деда се пробијао по крвавој голготи
до Солуна, док га душмани не убише.
Од непријатеља деда ми погибе,
а данас мом деди своји гроб оскрнавише.

Када је неизвесност владала Балканом,
мој отац се пушком борио
широм Југославије.
Мој отац се пробијао по крвавој голготи,
ка слободи, док га душмани не убише.
Од непријатеља отац ми погибе,
а данас певају песме:
„за идеале гину будале...“

Још неизвесност влада Балканом,
а неки се у земљи мојој боре,
да разруше бедеме светле,
где деда и отац уградише себе.

ДЕДОВИНА

И мог деде деда, овде давно рођен
овде где гаврани црна гнезда вију.
Мој деда љубављу отаџбинском вођен
свој живот остави за своју Србију.

Рушили нас мучки кроз ратове многе,
богу што смо верни и никоме криви.
И мртав је Србин устајо на ноге,
рађала се деца да Србија живи!

Гробови пропали мртвих нам предака,
споменици многи више не постоје.
Крхка ова Србија као камен јака
не дадосмо никад да нам је освоје!

Зато на свим пољима где је вођен рат,
засадимо руже беле и црвене,
где је гино деда и отац и брат...
- нек миришу руже крвљу заливене!

Јован Д. Петровић, Петровац

СРПСКОМЕ СИНУ

Кад смо закопали наше сузе
и кад су кости наставиле стару причу
онда сведок нама наше срце узе
отад у Србији матере наричу.

И кад за собом потом повукосмо врата
и земљу склописмо ко сморене руке
у даљини тек једва назресмо брата
брат нам крвљу сувом слао поруке.

И кад схватисмо то суво крвно слово
па срицасмо дуго бол који у њем скапа
суза нама опет ништа не рече ново
изузев вешала каме батине штапа.

Ипак у сузи тој назресмо ведро лице
па зарадовасмо осмех који јарко плину
јер бор над хумком ниче из вилице
ниче дрво црно барјак српскоме сину.

ВАСКРС ЗАНАВЕК

Шта ли ћу јутрењем напојен и причешћен
пољупцем моје једине жене и чашом ракије
празничне влашке жуте и ко мелем
шта ли ћу такав рећи и потерати из себе
у трг славјански и оставити за собом овде
где је већма кадар бити а не утећи док је зла
под прозором где је сходно истоме белег учинити
да се зна и памти за тренут несрећна
пометња људска овај немир што нас опет
ужиљене чврсто одржа несломне за корен
најдубљи ухваћене... Ето отуд стижем са круном
за челом на белом пегазу хитам
теби Љубави Србијо моја!
Смарагдима окићен искрама исклијалим
из груди твојих под ноге под скуте
под крила твоја падам ја први лист узрели
на лицу плода носим слику залог златни муке
предачке и сатрвења непрестаног по правди Божјој...
А знам да нико неће нас ни стићи ни сасећи
ни покопати нити из гњила у двапут гњило вратити
јер ми смо на првом уранку бржи од зоре и дана
загледани радосно у велика Источна врата!

Срећан ти Васкрс, Мајчице, Христос васкресе!
Срећне ти ране млеку твоме месу и хлебу
Мир нек је над тобом од тла земаљског
једнако до платна небеског поврх горја и небесја
нек засја из ока и срца Патња Човекова

од Свевишњег недокучна и нек је реч ова од мене
И нејаког и малог аманет сразмерни моћи мојој
Да се злати име Господње на грешним уснама
У плодним баштама у киптећим виноградима
у врцавом вину у хлебу насушном-
и десет наших прстију који сваки тал свој Страданија
вечног понесе јер знамо: издржаће и земља
јер је црница и небо јер је узданица! И усниће цвет
који роди Спасење и узнесе све у једно име
у помен српски којим се окува овај народ на пољани
и окува пред небожним и вазда рушним

И зато кажем јер то ми Отац рече: Мир нек је
у души и на земљи и у трави и у марви...
ал понајвише у човеку и у науку човековом.

Љубислав Грујић Груја, Пожаревац

НЕ МОГУ

Не могу да кажем, да ми жао није,
што од куће старе рушевине стоје,
што ту сад станују пацови и змије
и од њих скривено ово срце моје,

Некад из тог дома димњак се пушио,
погача из рерне мирисала кућом.
Сад се и тај димњак са крова срушио
с носталгијом мојом за погачом врућом.

Ни један ту прозор одавно не светли,
у тој кући одавно више никог нема,
из дворишта тога не певају петли,
нити стари мачор испред прага дрема.

Пропале и тарабе пружем оплетене,
бунар из дворишта никoga не поји.
Само носталгија ту доводи мене
и жал за огњиштем које не постоји.

Не могу да кажем да тајно не патим,
за кућом и селом, које с њом пропада.
И када бих хтео, коме да се вратим,
тамо нема никог ко се мени нада.

Не могу да кажем, неискрен бих био,
да топлина града мојој души годи.
Тамо сам одрастао, тамо се родио
- тамо где ме само још сећање води!

МОНАСТИР НИМНИК

У дубини Маријанске, шуме хростове,
као цвет од камена манастир ниче.
То свето станиште НИМНИК се зове
по предању, кржаве, једне давне приче:

У шуми густој близу Курјача села
овце чувала девојчица Николина.
Кренувши кући хајдуке је срела
Тај Божији анђео – девојчица фина.

Да пљачкају манастир хајдуци кренули
али пут до њега добро нису знали.
Питали девојчицу, одговор нису чули,
питали је мучили, па је заклали!

Девојчица је била влашкога порекла
и на влашком казала „нушћу нимик“:
Не знам ништа – то им је рекла
док шумом се преломи гаврана крик.

Овце су кући дошле без чобанице,
да је траже кренуше сви људи из села.
Нађоше је бачену крај једне литице
- пламен је избијао из детињег тела!

У манастирско двориште тело сахранише,
СВЕТИЊОМ се назвала њена капела.
А манастир, коме сви име заборавише
НИМНИК –ом назваше мештани села!

Мисоград Мила Милић, Велики Поповач

**ДЕВЕТСТОПЕТНАЕСТЕ
ОКТОБРА СЕДМОГ**

Првој жртви одбране Рама
7. окт. 1915. године
редову Милану Ђорђевићу
из Манастирице

Ромиња киша
Можда и данас неће проћи

Из магле захуја ниско
Више наших глава
Страшно комађе гвожђа
Једног рафала
Маринског топа са Базјаша
Би прва жртва из деветог пука.
У средини првог вода
Тело Ђорђевић Милана.
Крстимо се и прође шапатам
Први...
Понтони иду
Иду са Чибуклије
И из Паланке иду
Немци.
Дакле ипак Немци...
Макензенови Немци.
Данас.
Ипак данас.

Стежем брзометку
Крстим се и вичем
Вод на положају!

16 /17. јул 2015. године
Поповац код Вел. Градишта
Коначна верзија 26. 08. 2015. у Пожаревцу

ПАРЧЕ СРЕЂЕ

ЕПИТАФ
НА СПОМЕНИКУ КОГА НЕМА
Првој и петој чети 1. батаљона
8. пешадијског пука трећег позива,
које су 7. окт. 1915. године
браниле границу Србије у Раму и Затоњу.

Сав свој очај
ми смо потрошили
давно
умрли у свој дан
молимо коју мрву
и за нашу душу
у шињелу мокром
у плитком рову
натопљени кишом
лудило од страха
зашто то не рећи
јер они су близу
и има их многа
а нас шака јада
промрзлих стараца
као расход (и)збрисани
и парче
сећања на нас.

Умрли смо брзо
На удару први
Прохујао вихор
Оглодали црви
У том каламбуру
Ко се нас још сећа
И коме смо важни
Слави кога било
Кад тренутак тражи

08. 01. 2016.
Поповац

На обележавању стогодишњице почетка српске Голготе у Великом рату, нападом и преласком немачких снага у Раму у Затоњу 7. октобра 1915. године, откривен је 7. октобра 2015. године у Раму споменик српској војној формацији која је била присутна са незнатним снагама или на безбедној удаљености. О трећепозивцима, који су осигуравали фронт стражарским ланцем уз саму обалу Дунава и њиховим жртвама и страдању, ни речи, ни слова....

Мирослав Милутиновић, Сарајево

СУМЊА

Може ли Споменица да врати
прсте које ти је Албанија одгризла
и тапшања
по рамену
да зауставе мучнину
кад видиш дроб
а мислиш да је људска?

Да ли кад се бунован будиш
из уста кипи беснило
или пена јонских таласа?
И да ли око ушију
меци
или ветар с Проклетија звижди?

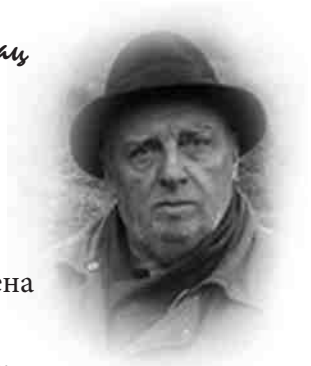
Сањао си да ти праг
обилазе дивљи пси
и да се на сљемену куће гнезде вране
сањао си хладну цев
и танко ћебе
и рзање гладних коња

И сад пијеш
да отрујеш змију
што ти у дну срца
склупчана сикће
Није то сумња
то се другим именом зове

Оно што те у ров отерало
у њему је са тобом умрло
натак'о си бајонет на пушку
и безглаво јурнуо у месо
сад се питаш
док пијан јецаш
да л' је вредело?

да вас падне милион и један
па да земља ускрснути може
да вам кости труну по туђини
и нађубре семенку живота
да л' тај цвет што је изник'о са хумке
на слободу воња
ил' на смрт мирише?

Раде М. Обрадовић, Велики Пондваци

МОЈ ДЕДА СОЛУНАЦ

Гледам те старино у раму успомена
Мог деду Солунца Љубисава
Ратника из Првог светског рата...
Пушчани метак те није стиго
Ни зима голготе ти није дошла главе,
Храбро си корачао са три ордена на прсима
Да будућим потомцима оставиш белег
Причом о историји великог рата
Кад је родољубље било понос и дика,
Циљ се знао – борба крст часни и слободу златну
Осећам те старино у мојој души
Док идеали родољубља нестају
И заборав брише твоју епопеју
Старост ми на глави белило просу
Ослаби ми кораке и очи ми гасне
У време твоје ретко ко верује,
Несташе Солунци са њима видици
Ти ме са слике поносно гледаш
Као потомка твог не даш да ме бол сруши,
Да тврди камен у мени омекша
И родољубље у нама изгори
Помози ми деда Љубисаве
Да родољубље и сен твоја опет
Кајмакчаланом, Зебрењаком, Дрином,
Албанском голготом, Римом и Врањевцем
Проговори и у Српском роду сачува понос и бол!

РАСУТЕ КОСТИ НА ВРАЊЕВЦУ

На брду подно Врањевца крај шикаре
Где трње царује ту беше љути бој
Ту паде младост Србије остаде брат до брата
Однесе и вихор Великог рата
Чауре из земље вире, а земља заудара на лешеве
Сакупљаше се овде чопори паса луталица
Да оглођу и последњу кост Србинову
Што по трави лежаху и на сунцу и по зими
Епопеју Солунских ратника писаху
Гинуше ту знани и незнани
Међ њима соколи цветови младости
Та имена мајкама света несташе у огњу
Од рука Аустро угара која донесе бол у трену
Молише расуте кости старца монаха из Брадаче
Да их људском врлином удостоји
Да узбере грозд из винограда са друге стране
Да их прелије капима вина и у земљу сахрани
Да остаци тих витеза Србије давно зимом ишибани
Нађу свој мир пре него се у пепо претворе
И проклетство на издајника целате своје створе
У ову земљу у Стигу и Млави и плавом Дунаву
У ову забит на брду где поглед испраћа лет орла
У висине недостижне гордо стоји Спомен са именима
И опомиње нас на страдање између Истока и Запада
О, брате путниче застани овде удостоји расуте кости
Што из траве расуте вире и плач и бол шире
Погибоше овде чета јунака међ њима се још
Чује зов речи ово је Србија!

ТАМО ИЗА БРДА ОНА

Ево чују се гласови тамо иза брда она
Где давно на огољеној стени орлови
Свој пир пирују ту пуцкетају оголеле кости
Давних див јунака што положише животе
За српски род и забране очевине своје

Чекале су их мајке на капијама
И прашњавим путевима свог завичаја
Ослушкивало срце мајчино и око сузно
Нема њихове деце узе их немилост рата
Испрати их свемоћни Бог на починак

Ту се ретко или никад не чује пој птица
Ни бат човека све овде тихује без белега
Имали су они овде своја крсна имена и младост
Драгутин, Петар, Радослав, Драгољуб, Митар
Занемели су узе их ноћ студена и јутро румено

Путују они кроз време на њиховим огњиштима
Нема дечијег гласа угасише се зенице младежи
Само кос у оголелом забрану ту тик уз село
Пева тугованку уснулој фрули о страдању
Ретко се и звон са Цркве оглашава болом

На небеском плаветнилу сунце чежљиво сја
Само на сеоском гробљу упарађени каменови
Са урезима слова немо на времену бледе
Залута и по који изгладнели пас цвилећи зором
Трепере сећања и згасли праменови живота.

Радимила Несторов, Пожаревац

СОКОЛОВИ НА ЈАГОДЊОМ

Септембар меси, велике поплаве,
Опустоше села, разрушени путеви
Исчупано дрвеће, разрушене планине
Спустиле се у долине.

Сто година је прошло,
Природа битку води, човек и шуме,
Човек и вода, заједнички живот
Јесте СЛОБОДА.

Ишли смо према „Мачковом Камену“
Спомен костурници наших јунака,
Промашили пут и пошли према провалији.
Погледам доле а магла густа...

Батаљони војске из магле израњају
Пут показују и иду према „Мачковом Камену“
Вратимо се од спомен костурнице
Поклонимо се, положимо венце.

Погледом према боровима
Сви су ту стајали, били су срећни
Што нису заборављени
И птице су ћутале, почаст су им одале.

За једом метар земље четири јунака је пало
У борби над борбама
За слободу и отаџбину ту је остало.

ЧОПОРИ БЕСНИХ ПАСА

Бродски мотори брује
Таласи запљускују обалу
Топот копита и коњски кас
Се и не чује...
Страх помешан са знојем
И прашином, пут у непознато,
Одакле ће писма да пишу,
Да ли ће остати живи,
Коме су и за шта криви?
На свом су прагу
У својој кући.
Шта хоће те бесне хуље?
Да погазе пшеницу,
Побију птице у лету,
Да девојке и жене
Њихове окоте рађају.
Чопори бесних паса
Са свих страна надиру,
Прободене су им'утробе
И нацерени умиру.
Нема више несреће
Писма су сами донели,
Своје драге волели
И пшеницу пожњели.

ХЛЕБ УМЕШЕН СУЗАМА

Расцветале висибаве
Испред куће усамљене
Чувају сећање
На патње
И ноћи непроставане,
Чекане на прозору
И поглед у даљину.
Осам дугих тешких година,
Терета на плећима и души
Мајки, деци и жена
Окопаних њива
И хлеб умешеног сузама.
Бранио је презиме, децу, кућу
Пут...
А кућа на путу.
Вратили су се живи и измучени
Из логора, из суседне земље
А нису знали да су непријатељи.
Празна кућа и тужне висибаве,
Зато су вицибаве спустиле
Своке главе и плачу већ сто година.

Светлана Перичић, Смањинац

КРАЈПУТАШИ

Израсли гробови кроз поднебља плава,
крај пута им слава у тишини спава.
И срце се твоје у камен претвара
знаш да негде леже и вечно одмара.

Немој никад да се забораве
храбре руке, руке соколове.
Да преко њих лете, преко неба сива,
двоглави орлови преко наших дива.

Кад јутарња звона за јутрење звоне,
и певају песме за богослужење,
камење крај пута у тишини спава
песма сваком јаду души одолева.

И Сунце се баци на сеоце моје
окићено без кошуље своје.
У заносу кликнем из дна срца свога
слава теби стражо, Српскога народа.

Отаџбина драга њих је младе звала,
а праву је светлост крв њихова дала.
Крај пута се небо над њима отвара
покојно им царство и вечна им слава.

ДОМОВИНА

Домовино моја, варнице из мача
на рукама победничке моћи,
сваки Србин знао куд ће да корача
да му зора сване после тамне ноћи.

Слава- то је Сунце мученика
вадили нам срце и садили њима,
ал' кроз вене тече крв наших предака
Србиново срце код њих се не прима.

Вадили су очи са фресака свода
а то су очи народа мог,
светиње и цркве обновисмо свуда
то су тапије које потписује Бог.

Домовина моја главу не савија
на њу није никад пала суза срама,
у срцима младим као амајлија
живећеш у химни и у молитвама.

ПЕСМА СРБИЈИ

Ноћ је тамна планине облака
као кад долази глас из црног мрака,
Србијице моја, зашто сузе лију
дал' ће сунце гранут на моју Србију?

Пребирам речи ко река камење
сузе саме теку пред зору свитање,
ове ноћи моја душа јеца

где су наши Срби, где су српска деца?
У лугу се славуј са песмом појави
а бисерна пена просу се по трави,
сузе ме још гуше дивна, сјајна зоро

дал' сан ово беше, моја ноћна моро?
Па се питам шта смо ми згрешили?
што славимо славу то сте нам бранили?
прави Светосавци ћирилицу пишу
зашто на нас душмани кидишу!

Сунце иде крадом од села до града
па их грли љуби од великог јада,
засијаће звезда, победника прати
душманину казну ко ће праву дати?

Само мало наде, а и пуно туге
ја од некуд виде лепе боје дуге,
како српски народ данас Васкрсава
а душа се буди, сада расте јава.

Снежана Милановић, Црљенац

КОЛЕВКА МОЈИХ ПРЕДАКА

Не дајте реку Бистрицу, Високе Дечане,
Српску престоницу, ни Грачаницу,
Где су ме светом водом крстили
И православљу учили.

Не дајте Шар-планину и њену лепоту,
Ни стене, које орлови надлећу,
На које прве пахуље снега се слежу.

Не дајте Косово моје, колевку мог рођења,
Где су ме црквена звона успављивала
Док је мајка јечам жела
И нада мном бдела.

Не дајте корене моје да секу изроди,
Ни Косово поље,
Где ме мајка сред божура роди.

НА КОСОВУ БОЖУР ПРОЦВА

Кнез Лазаре, да л'си знао
За Косово кад си живот дао,
Да и после тебе
Србље ће страдати
И огњишта своја
Силом остављати.
После боја божур рани
Процва као крв јунака,
И дан-данас још се брани
Родне груди стопа свака.
Кнез Лазаре, знаш ли да се
И дан-данас крв пролива,
Да и сада јуначки се
Брани наша Србадија.

НЕ ПОВИЈАЈ ГЛАВУ

Докле да лице сузом
Умиваш, Србијо моја,
Да плачу звона твоја
У Богородици Љевишкој,
Где се монаси само моле
И мутна река Бистрица
Од крви јунака твојих!?

Не повијај главу,
Свевишња моја,
Круно царска прадедовска,
Да бих могла сачувати
Писмо своје - ћирилицу
Што јој семе трују
И кидају бокоре у цвату,
Све богатство и знамења!

Јер, шта је народ
Без језика свога
Свога писма-колевке
И без вере у данас,
У сутра.
Ој, Србијо, не повијај главу
Већ се бори за писмо
И славу!

ВИДОВДАНСКИ БОЖУРИ

Шта то светли на Косову пољу
Сред бокора процвалих божура,
Где из крви свакога јунака
Црвен божур на Видовдан цвета?

То цар Лазар по Косову ходи,
Обилази мајке Југовића,
Даје снагу нејакој чељади
И Србију на ноге подиже.

Још Србија оплакала није
Нит ће икад моћи оплакати
Све јунаке из Косовског боја
И огњишта напуштена своја.

Виђате ли гавран црну птицу
У несрећи птицу злослутницу?
Виђате ли неоране њиве,
Отаџбину и све њене ране?

Сребранка Тамић, Божеван

ЛОЗА

Цела твоја снага у камен је стала,
Душане, Миливоје, Стево.
Скорели лисај подупире нови,
углацани гранит под земљом још сјаји;
моја је лоза с онога света.
На овом ноге разум ми носе
а део душе с умрлим пратим.
Кад за њим плачем,
не знам ког жалим,
а опет радост кваси ми лице
да ћу све драге моје да видим,
када се једном и ја вратим.

ПУПОЛЬЦИ

Александра Обрадовић, Велико Село

ВИДОВДАН

Црквена се звона чују,
Свету литургију најављују
Лазар војску причешћује,
На Косово у бој креће...
Закукала кукавица птица
закукала за српске јунаке,
за Лазара и војводе славне.
Данас тугујем,
јунаке српске оплакујем,
Лазара, Милоша, Косанчић Ивана
и Топлицу Милана,
и сву српску војску храбру,
што су на Косову,
јуначки живот оставили.
Све мајке, сестре и невесте
Нека не тугују и поносно се диче,
јер Бој косовски
вековима историјске пише приче
Видовдан је.
Гордо звучи,
и док суза око кваси,
чувам свећу упаљену
да је нико не угаси.

БОЖУРИ

Свиће зора на Косово равно,
Чекајући Видовданско јутро.,
Да да Кнез Лазар
На причешће крене.

Боже чујеш ли звона из Грачанице?
Жеља ми је да видим,
видим Високе Дечане.

Не цветају више црвени божури,
Где јуначка крв је пала!
Процветаће нови, млади,
И нестаће наши јади

Драгана Гага Николит, Речица

КАО МАЈКА ЈУГОВИЋА

Јутрос кренух – споменику,
да положим венац цвећа,
једну баку ту затекох
у руци јој гори свећа.

Лице јој је пуно бора,
увеле јој руке дрхте,
букет цвећа, ту положи,
а ја јој пољубих прсте.

Увела лица, мршава, стара,
у руци свећа и букет цвећа,
на споменик, паде јој глава,
остаде тако...као да спава.

Дала сам децу, брата и мужа,
у руци јој задрхта ружа,
крај старе баке, унуци седе,
очи јој сузне, образи бледи.

Ми крај баке стојимо немо,
шта можемо да јој кажемо?
Тек, - ... ја јој приђем из поштовања,
неби ли туга била јој мања.

О драга бако, о наша мати,
за тебе Србијо, Мора ће знати!
Твоји су пали сви за слободу,
за добробит српскога народа.

Поштујемо сени сен палих бораца,
понос будимо наших отаца,
поносно чувајмо слободу своју,
српске симболе и Српску боју.

ДАРОВНИЦЕ
- гранови керуија -

Зорка Стојановић, Мара Црнетић

БИЧ УСПОМЕНА

Прича камен,
а прича му дужа
од зуба и језика.

Из приче, извирују векови.
Векови из рамова
силазе низ зидове,
а рука умирућег
дотиче кондир
Мајке Југовића,
да умилостави немилосно.

Падају речи са камена на камен.
Ту нам је увек постеља била;
Сањамо казане речи
записане сјајним словима,
што ћуте испод смртог броја.

Дух битке на Косову пољу,
ишаран главама предака,
на висовима повезују животе
дугим бичем успомена.

Протекле су кржаве реке,
и још увек се сливају притоке.
Шта ћемо са њима?

Сна нам нема.
Буди нас светлост Видовдана.

Радомир Андрић, Београд

**КОСОВО У
ПРАСКОЗОРЈЕ**
(одломак)

Који остају који одлазе
који су жртве који гоничи
који светкују своје поразе
накнадно срећни у зимској причи
који сећање са древног стуба
вуку кроз магле косовским пољем
да се бар за трен измени судба
у прилог другом животу бољем

Који покорно примају казну
у сеобама мртви пре смрти
који не могу зеницу празну
дати светлости за говор шкрти
који остају који одлазе
у диму где се легенда ствара
царство небеско нема богазе
ни за слуге нити за цара.

Славница Јовановић, Пожаревац

ГАВРИЛУ ПРИНЦИПУ

Са именом архангела
летиш у славу бесмртника.
Бледи дечаче што си
сањао велике битке,
жртвујеш себе због опојног сна
који беше млеко твог детињства
међу чаробним горама и гуслама.
У хладној ћелији угасио се
жижак твоје ватре
којом си од рођења горео,
дар дивљих предака
који ти не оставише
свиљу и скерлет,
већ зрно пушчано у аманет.

Жири у саставу: Радомир Андрић, књижевник и председник УКС из Београда; Славица Јовановић, књижевник и професор књижевности из Пожаревца и Зорка Стојановић, књижевник и директор библиотеке „Србољуб Митић“, једногласно су донели

Одлуку

1. Три равноправне награде у виду Повеље, књиге Милорада Павића и ваучера у износу од 10.000,00 динара за штампање књига додељују се:
 - Ани Дудаш, за песму „Змајеви од ноћаја“,
 - Милицаву Миленковићу, за песму „Јасеновачка тугованка“
 - Јован Д. Петровић, за песму „Сонет за спас Србије“

2. Похвале се додељују:
 - Биљани Мешић Јанковић, Песма Крајпуташа
 - Војкану Ивковићу, На младом Нагоричанину
 - Славици Пејовић, за песму „Бук“
 - Сребранки Томић, Као јагње Ђурђевданско
 - Драгану Т. Јовићу, за песму „Да“
 - Верослави Малешевић, за песму „Мати“

Жири:

1. Радомир Андрић, председник
2. Зорка Стојановић, члан
3. Славица Јовановић, члан

ПОГОВОР

СРБИ имају две велике националне приче, два национална мита - каже Предраг Марковић, познати српски историчар: "То су Косовски бој, за који се увек везује ВИДОВДАН и Први светски рат. Они су центар наше националне свести, јер говоре шта је то велико и важно, непроцењиво и највредније, традиционално болно и поносно у нашем сећању. У тој ватри сећања пламте многи значајни датуми".

У овом Зборнику, процветалом у душама писца УКС Браничевско стишке књижевне заједнице као највреднија и најскупља српска реч из плама љубави и поноса на тло са кога потичу, извија се реч Видовдан. Деценијама се у Малом Црнићу негује родољубива поезија на страницама часописа „Стиг“, књижевним сусретима, у самосталним збиркама поезије. Десет година се традиционално одржава „Видовданско посело“ под пером чланова УКС Браничевско стишке књижевне заједнице и заштитним знаком Библиотеке „Србољуб Митић“ Мало Црниће.

Десетом јубиларном Видовданском поселу, прикључило се Удружење потомака ратника града Пожаревца 1912-1920, у оквиру реализације књижевног конкурса „Видовдански цвет“, за најуспешнију родољубиву песму. Надахнут очувањем наше културне и историјске прошлости и традиције, поезијом која ослобађа људске душе окова, председник Удружења потомака ратника града Пожаревца 1912-1920, Славољуб Стојадиновић, покренуо је иницијативу расписивања

Конкурса за најуспешнију родољубиву песму на нивоу Браничевског округа. Тако је настао „тројац“ – Удружење потомака ратника града Пожаревца 1912 – 1920. ,председник: Славољуб Стојадновић; УКС Браничевско-стишка књижевна заједница .председник: Милисав Миленковић и Библиотека „Србољуб Митић“ Мало Црниће ;директор Зорка Стојановић у 2016.). Уз упорност Славољуба Стојадиновића, искуства и залагања признатих српских писаца Милисава Миленковића – председника УКС БСКЗ и Радомира Андрића – председника УКС и подршком Библиотеке „Србољуба Митића“ Мало Црниће у свим сегментима спровођења конкурса, одржавања централне манифестације „Видовданско посело“, обезбеђивања дела награда.

У Малом Црнићу у Заовачкој гори на централној Видовданској прослави, процветао је ВИДОВДАНСКИ ЦВЕТ, заливан стиховима бројних песника, који своја патриотска осећања изражавају на јединствен и најлепши начин. Све долази, пролази, заборавља, памти, а песма траје. Цветаће и Видовдански цвет и наредних година, цветаће заувек, заштићен љубављу према писаној речи, али обавезом да чувамо од заборава наше историјске драгоцености.

Награде су добитницима уручили: председник општине Мало Црниће, председник Удружења потомака ратника града Пожаревца, Славољуб Стојадиновић и директор библиотеке “Србољуб Митић” Мало Црниће Зорка Стојановић.

На првим страницама Зборника налазе се поетски радови добитника Признања Видовдански цвет и добитника Похвала. Следи родољубива поезија осталих учесника конкурса у циклусу „Родољубље у поетском врту и две најмлађе песникиње, два „Видовданска

пупољка“: на крају су ДАРОВНИЦЕ, чланова Жирија.

Жеље нису неостварљиве, ако су дубоке, трајне, и ако су грађене на темељима љубави у истрајности да се оне остваре. Као и љубав, жеље, наде, увек се остварују, ако смо доследни и истрајни у борби за њихово остваривање. Наша жеља је да Видовдански цвет, цвета сваке године у Заовачкој гори, да ниче из сваке изговорене, неизговорене, ненаписане и писане речи, то могу само песници. Ћутањем да говоре, мислима да пишу и стварају, срцем негују и чувају оно што нам је од Бога дато и од предака у аманет остављено.

Бол ћемо у песму претварати, сузом божур заливати, сећања љубављу и тугом чувати. Чуваћемо оно што је наше и што дотиче наше душе, онако како умемо – песмама, јер све је пролазно, а песме једино имају снаге моћ да надживе пролазност.

Зорка Стојановић

САДРЖАЈ

<i>Радомир Андрић, Београд</i> Посвећења слободарном изворишту.....	5
--	---

ДОБИТНИЦИ

ВИДОВДАНСКОГ ЦВЕТА И ПОХВАЛА

<i>Ана Дудаш, Мало Црниће</i> ЗМАЈЕВИ ОД НОЂАЈА.....	9
<i>Јован Д. Петровић, Петровац</i> СОНЕТ ЗА СПАС СРБИЈЕ.....	11
<i>Миљасав Миленковић, Мало Црниће</i> ЈАСЕНОВАЧКА ТУГОВАНКА.....	12
<i>Биљана Мешић Јанковић, Петка</i> ПЕСМА КРАЈПУТАША.....	15
<i>Верослава Малешевић, Костолац</i> МАТИ.....	17
<i>Војкан Ивковић, Петка</i> НА МЛАДОМ НАГОРИЧАНУ.....	18
<i>Драган Т. Јовић, Црљенац</i> ДА.....	21
<i>Славица Пејовић, Костолац</i> БУК.....	23
<i>Сребранка Томић, Божевац</i> КАО ЈАГЊЕ ЂУРЂЕВДАНСКО.....	25

МИРИС РОДОЉУБЉА У ПОЕТСКОМ ВРТУ

<i>Александра Петровић, Кучево</i> КАКВА БИ ШУМА БИЛА.....	29
<i>Ана Дудаш, Мало Црниће</i> ОБАЛОМ БИСТРИЦЕ.....	30
УЗАЛУДНЕ ПРЕТЊЕ.....	31

<i>Антилета Живковић, Топоница</i>	
ЧАС ИСТОРИЈЕ СА ЗЕЈТИНЛИКА.....	32
ДЕО ЗЕМЉЕ НАШЕ.....	33
<i>Биљана Мешић Јанковић, Петка</i>	
П.Д.....	34
ЋУТЉИВА ПЕСМА.....	35
<i>Бобан Боки Пауновић, Пожаревац</i>	
...НЕК ТАМО ДАЛЕКО РУЗМАРИН МИРИШЕ.....	36
СТАНИ СРПЧЕ.....	38
МЕДАЉОН ЧАСТИ.....	40
<i>Верослава Малешевећ, Костолац</i>	
ДА ТЕ ПИТАМ.....	42
КАЖУ МИ, КАЖЕМ ИМ.....	44
<i>Војкан Ивковић, Петка</i>	
ПОМЕНИК.....	45
СРПСКА БАЛАДА.....	47
<i>Данијела Божичковић Радуловић, Петровац</i>	
ТАКАВ МИ ЈЕ ГЕН.....	50
ПРОБУДИ СЕ ЗЕМЉО МОЈА.....	52
<i>Драган Журжевић, Петка</i>	
СРПСКИ УСУД.....	54
ВИТЕЗОВИ СА ВАРДАРА.....	56
<i>Живојка Милић, Црљенац</i>	
ВЕТРОВИМА БИЧЕВАНИ.....	58
ОПРОШТАЈ ДА – ЗАБОРАВ НИКАДА.....	60
ПИСМО ЈЕДНОГ АРТИЉЕРЦА СА ФРОНТА.....	61
<i>Зоран Стојићевић - Рикардо, Костолац</i>	
НАШИ ЖИВОТИ.....	63
СРБИЈА ЗАУВЕК.....	64
ТРАГОМ ИЗГУБЉЕНИХ ИЛУЗИЈА.....	65
ДЕДОВИНА.....	66
<i>Јован Петровић</i>	
СРПСКОМЕ СИНУ.....	67
ВАСКРС ЗАНАВЕК.....	68

<i>Љубисав Грујић Груја, Пожаревац</i>	
НЕ МОГУ.....	70
МАНАСТИР НИМНИК.....	71
<i>Миодраг Миша Милић, Велики Поповац</i>	
ДЕВЕТСТОПЕТНАЕСТЕ ОКТОБРА СЕДМОГ.....	72
ПАРЧЕ СРЕЂЕ.....	74
<i>Мирослав Милутиновић, Салаковац</i>	
СУМЊА.....	76
<i>Раде М. Обрадовић, Велики Поповац</i>	
МОЈ ДЕДА СОЛУНАЦ.....	78
РАСУТЕ КОСТИ НА ВРАЊЕВЦУ.....	79
ТАМО ИЗА БРДА ОНА.....	80
<i>Радмила Несторов, Пожаревац</i>	
СОКОЛОВИ НА ЈАГОДЊОМ.....	81
ЧОПОРИ БЕСНИХ ПАСА.....	82
ХЛЕБ УМЕШЕН СУЗАМА.....	83
<i>Светлана Перишић, Смољинац</i>	
КРАЈПУТАШИ.....	84
ДОМОВИНА.....	85
ПЕСМА СРБИЈИ.....	86
<i>Снежана Милановић, Црљенац</i>	
КОЛЕВКА МОЈИХ ПРЕДАКА.....	87
НА КОСОВУ БОЖУР ПРОЦВА.....	88
НЕ ПОВИЈАЈ ГЛАВУ.....	89
ВИДОВДАНСКИ БОЖУР.....	90
<i>Сребранка Томић, Божевац</i>	
ЛОЗА.....	91

ПУПОЉЦИ

<i>Александра Обрадовић, Велико Село</i>	
ВИДОВДАН.....	95
БОЖУРИ.....	96
<i>Драгана Гага Николић, Речица</i>	
КАО МАЈКА ЈУГОВИЋА.....	97

ДАРОВНИЦЕ
- чланови жирија -

<i>Зорка Стојановић, Мало Црниће</i> БИЧ УСПОМЕНА.....	101
<i>Радомир Андрић, Београд</i> КОСОВО У ПРАСКОЗОРЈЕ.....	102
<i>Славица Јовановић, Пожаревац</i> ГАВРИЛУ ПРИНЦИПУ.....	103
<i>Зорка Стојановић</i> ПОГОВОР.....	105

ВИДОВДАНСКИ ЦВЕТ
Зборник родољубиве поезије
Приредила: Зорка Стојановић

Едиција:

„Стишки књижевни круг“
Књига бр.35

Издавачи:

УКС Браничевско стишка књижевна заједница
Библиотека „Србољуб Митић“ Мало Црниће
Удружење потомака ратника 1912-1920 града Пожаревца

За издаваче:

Милисав Миленковић
Данијела Божичковић Радуловић
Славољуб Стојадиновић

Уредник:

Милисав Миленковић

Лектура и корктура:

Зорка Стојановић
Живојка Милић

Технички уредник:

Слободан Голубовић

Штампа:

Штампарија **Сџојадиновић**
Петровац на Млави

Тираж: 300 примерака

ИСБН: 978-86-87003-57-6

2016.

